

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. XIII. Consummatio Matrimonii, per vim aut metum gravem injustè extorta, non præjudicat innocenti. Nocens nequit inire aliud Matrimonium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

*Probatio
partis affir-
mantis im-
pugnatur.
Sanchez.*

grediendi Religionem. Sed hoc est, quod quaeritur, & ab Adversariis negatur. Unde videtur petere principium Sanchez supra n. 28. ubi respondet ad argumentum Adversariorum; teneri reddere debitum, & posse compelli, si non statim ad Religionem transeat. Nam ex eo, quod possit compelli, inferunt Adversarii, jam amplius non habere jus transeundi ad Religionem; quoniam non satis constat, ubi vel Christus, vel Ecclesia, concesserit illud jus; cum, etiam secundum Sanchez, fieri possit, ut in aliquo alio casu ille transitus non liceat, ut videmus Concluf. sequenti.

684.
*Probatur
pars negans.
Resp. San-
chez.*

Et sane, si liceat in casu praesenti, videtur quod jam non poterit justè excommunicari, ut supra argumentabantur Adversarii. Respondet Sanchez sup. Si Judex fulminarit excommunicationem laeae sententiae in sponsum, intra illud tempus non consummantem, transacto illo tempore, incurrit illam ob contumaciam, & ita ligatus erit usque ad introitum, & tunc absolvendus est: si verò erat excommunicatio ferenda, non potest excommunicari, si statim ingrediatur: si autem differat, potest absque alia monitione excommunicari ob contumaciam praeteritam; quia quando praecipitur aliquid sub excommunicationis poena, potest non obtemperans, absque alia monitione excommunicari: nam id praecipitur, fuit monitio, & praecessit contumacia, non obediendo: si autem ingrediatur, debet absolvi. Haec ille.

685.
Impugnatur.

Sed cur debet absolvi, si ingrediatur, cum antea fuerit contumax? Quia, inquis, jam cessat illa contumacia; nam solum erat ei praecipitur, ut vel consummaret Matrimonium, vel ingrederetur Religionem. Fateor; sed intra bimestre, jam autem ingreditur, bimestre transacto. Respondetur: ingressus intra bimestre est factus impossibilis, adeoque ex ea parte cessat contumacia; quia tamen si vellet, non potest amplius praecipitur Ecclesiae adimplere. Et aliunde per hunc ingressum satisfit parti laeae; quia haec non habet jus determinatè ad consummationem; sed ad consummationem, vel ingressum.

Responsio.

Si dixeris: hoc est quod quaeritur: nam Adversarii negant jus ingrediendi. Igitur hoc jus manet probandum, quod haecenus non est factum.

686.
*Probatio
partis affir-
mative, ex
c. 2. de Con-
vul. conjug.
Dicast.*

Respondetur; quod haecenus non est factum, jam fiet; & probatur illud jus ex cap. 2. de Convul. conjug. ubi, absque limitatione alicujus temporis dicitur: *Verum post consensum legitimum de praesenti, licitum est alteri, altero etiam repugnante, eligere monasterium* &c. Et alia jura similiter loquuntur: porro tempus bimestre assignatur d. cap. *Ex publico*, tantum, ut intra illud non possint cogi ad consummandum; possint autem post

illud transacto cogi, vel ad consummationem, vel ad statim ingrediendum Religionem; non verò ad hoc, ut statim recedant ad consummationem, & non possint ingredi. Ita Dicastillo sup. n. 412.

Sed contra: tempus bimestre assignatur d. cap. *Ex publico*, ut intra illud, non eo transacto, debeat mulier ad Religionem transire, vel Matrimonium consummare, recepta super hoc sufficienti cautione, ut patet ex verbis textus. Ergo potest cogi, ut intra illud tempus, vel ingrediatur Religionem, vel Matrimonium consummet, si ergo nolit ingredi, sed velit expectare, donec bimestre sit transactum, quid potest ei cogi, cum alter habeat jus, ut intra illud tempus, vel Matrimonium consummet, vel fiat transitus ad Religionem? Expectabo responsum. Interea quæro, an consummatio Matrimonii, per vim cogitè, est tortura, praedicat innocentem. Respondetur.

CONCLUSIO XIII.

Consummatio Matrimonii, per vim aut metum gravem injustè extorta, non praedicat innocentem. Nocens nequit inire aliud Matrimonium.

Suppono, per copulam violentam, sive justam, sive injustam, consummari Matrimonium; quippe cum per eam fiat commixtio sanguinum, sicut utique per eam sponsi una caro, & ex ea per se nata est sequi generatio prolis; quod & non aliud requiritur ad Matrimonium consummatum, ut latius videre poteris Sect. 3. Concluf. 10.

Unde etiam ex tali copula oritur affinitas, ut habetur cap. *Diferentiam*, & dicitur qui cognovit &c. ibi: *Et mulier propter publicam honestatem est moneada solui, ut primum repetat, cujus sanguinem in se inuicem, cognovit.*

Et intra: *Sed nec affinitas, que per tractum legitime Matrimonium, inter uxorem inique contrahitur, et debet esse, que hujusmodi iniquitatis participi non potest.* Non oritur autem, nisi per eam copulam fierent una caro, ut Part. seq. videbitur ubi de impedimento Affinitatis.

Si dixeris: Matrimonium consummatum repraesentat voluntariam unionem Christi cum Ecclesia per carnem; ergo copula consummaria debet esse voluntaria: non est autem in casu proposito voluntaria, sed est ex parte unius.

Respondetur: sufficere ad consummationem Matrimonii, & per consequens ad consummationem Matrimonii indissolubilitatem, quod

B O N O S C O
Sacramentum
paris
L I B R U S

quod repræsentetur unio Christi cum Ecclesia quoad substantiam, licet non quoad modum; sic autem repræsentatur per copulam in casu præfenti; nam per eam fiunt conjuges una caro, sicut Christus per carnem est unicus Ecclesiæ; licet modus aliquis deficiat, quia Christi unio fuit omnino spontanea & voluntaria; hæc autem ex parte involuntaria, & ex parte voluntaria.

Porro ubi scriptum est, quod Matrimonium non sit omnino indissolubile, nisi repræsentetur unionem Christi cum Ecclesia per carnem, tam quoad substantiam, quam quoad omnem ejus modum? Præsertim cum indissolubilitas Matrimonii non dependeat ab illa repræsentatione, tamquam à radice, ut alibi ostendimus; sed principaliter à voluntate Dei.

Nupiam autem Deus vel Ecclesia significavit, solum illud Matrimonium esse omnino indissolubile, quod ab utraque parte voluntarie consummatum fuit: sed è contrà, manifestè satis Ecclesia declarat, sufficere quamcumque consummationem, quando cap. 2. de Conversi conjug. ait, licitum esse alteri, etiam altero repugnante, eligere Monasterium, dummodo carnalis commissio non intervenerit inter eos.

Et pro ratione assignat: *Quia cum non fuissent una caro simul effecti, satis potest unus ad Deum transire &c.* Ergo si intervenerit inter eos carnalis commissio, per quam sint una caro effecti, liquet profectò, quod neuter possit transire ad Deum, sic quod per illum transitum Matrimonium dissolvatur; jam autem in casu nostro supponitur intervenisse talis commissio, quamvis ab una parte involuntaria. Porro nec in illo jure, nec in aliquo alio simili, ulla fit mentio alicujus voluntaretatis, ut sic loquar; quo igitur solido fundamento hæc requiritur?

Citat Sanchez lib. 2. disp. 22. n. 3. Aliquos, qui videntur eam requirere & inter cæteros Abb. d. cap. 2. in fine; sed hic Auctor expressè ibi non docet, Matrimonium dissolvi, ut patet ex his ejus verbis: *Extra Gloss. queritur: quid si sponsus cognovit sponsam violentè, nunquid possit sponsa intrare Religionem, invito sponso? Dubium facit, quod effecti sint una caro, licet violentè; cessat ergo ratio hujus literæ.*

In hoc sunt diversæ opiniones, quas vide plenè per Joan. Andr. in mer. l. 6. in Reg. *Ea quæ contra*, de Reg. juris, & ibi videtur sequi opinionem Bar. Brix. qui tenuit, talem sponsam vi cognitam ingredi posse Religionem, invito sponso, ne delinquens sit melioris conditionis, quam sapiens; arg. cap. *Eum qui*, de Præb. lib. 6. Item; quia non videtur communicasse corpus suum, ex quo invita fuit cognita: facit 32. q. 5. §. 1. cum cap. seq. Hæc ille.

Ubi, ut vides, non aliud expressè docet, quam quod habet nostra Conclusio; scilicet, ratione injuriæ sibi illatæ, sponsam violentè & injustè oppressam, posse intrare Religionem, invito sponso; quod autem per illum ingressum dissolvatur vinculum istius Matrimonii; ibi expressum non legitur.

Dices: saltem id innuitur tacitè, hoc ipso quod insinuatur, in eo casu dict. literam non cessare: aut in d. litera conceditur sponso, transire ad alias nuptias.

Planè conceditur, sed sponso, in quo non cessat ratio legis, id est, sponso, qui non comunicavit voluntariè corpus suum sponsæ: alioqui & in illo casu sponsus posset, invitâ sponsâ, quam violentè oppressit, Religionem ingredi, & sic Matrimonium dissolvere, quod non videtur credibile.

Deindè: si hæc sententia foret vera, sequeretur, quod etiam sponsa, quam sponsus justè oppressit, quia post bimestrè, nec voluit ingredi Religionem, nec debitum reddere, lequeretur, inquam, talem sponsam posse ingredi Religionem, invito sponso, & ita dissolvere Matrimonium, quod non puto aliquem facilè concessurum.

Id autem rectè inferri, inde probatur, quod etiam tali casu sponsa non videatur communicasse corpus suum, ex quo invitata fuit cognita. Debit quidem esse voluntaria, adedque ex hac parte est aliqua differentia; interim absolute non fuit voluntaria, sed planè invita.

Quidquid ergo sit de mente Abbatis, & aliorum Auctorum, qui à Sanchio citantur pro hac sententia, ipsa mihi displicet, vel ex hoc solo, quod manifestè cesset ratio literæ, in ipsa litera expressa. Et præterea (inquit Sanchez sup. n. 4.) quia constitutio dissolvens Matrimonium, tamquam odiosa, eò quod Matrimonium favorabile sit, c. fin. de Sent. & re judic. non est extendenda, sed restringenda, ut intelligatur de Matrimonio, quod nullo modo est consummatum.

Sed ad hoc citius Adversarii responderent; quod præfens constitutio dissolvens Matrimonium, potius favorabilis censeri debeat, quia facta in favorem Religionis; & idè potius extendendam esse, ut intelligatur de Matrimonio, quod non est omnimodè ex parte utriusque consummatum.

Rogas: cur ergo non extendamus? Respondeo: quia favores non sunt extendendi ultra proprietatem verborum, maximè contrà mentem Legislatoris, quæ hic colligitur ex ratione legis, in ea expressa; quæ, sicut dictum est, & Adversarii videntur admittere, cessat in casu proposito; & valdè improprie dicitur, illud Matrimonium non esse consummatum, cujus copu-

692. *Videtur quod non.*

Objeçtio.

Solvitur.

693.

Alia probatio ab inconvenienti.

694.

Tertio probatur.

Sanchez.

695.

Resp. Adversarii.

Cuv d. cap. 2. non extendatur.

690. *Ad omnimodam indissolubilitatem Matr. non requiritur voluntaria consentatio.*

Probatio ex c. a. de Convers. conjug.

691. *An Abbas licens contrarium. Sanchez.*

la fuit violenta ex parte unius; imò et si fuisset in voluntaria ex parte utriusque, v.g. si in plena ebrietate fuissent sponsi copulati.

696. Quæ cum ita sint, nihilominus dico, partem innocentem, invitâ parte nocente, posse ingredi Religionem; quàmvis non pauci oppositum doceant (quos citat Sanchez sup. n. 5.) scilicet, non posse ingredi.

Oppositum prima partis Conclus. variè probatur.

Et probant 1, quia omnia jura clamant, Matrimonio consummato, neutri conjugum altero invito, licere transitum ad Religionem: cum ergo non distinguant, utrùm copula vi vel spontè habita sit, nec nos distinguere debemus, cap. *Consulisti*, 2. q. 5. Secundò: quia vir usus est jure suo, exigendo corpus sibi traditum per Matrimonii vinculum. Tertio: ex cap. fin. dist. 55. ubi deciditur, non prodesse, violenter oculum erutum esse, quò minus eo orbatus, irregularis sit. Quarto; quia ex ea copula potest nasci proles, cui per matris Professionem maxima injuria irrogabitur, non enim poterit commodè educari. Hæc illi.

697. *Docet illud Hostiensis, motus secundâ ratione.*

Equidem, propter secundam rationem, docet hanc sententiam Hostiensis Sum. tit. de *Converf. conjug.* n. 9. ibi: Quid si virgo erat, & dum properabat ad Monasterium, causâ ingrediendi, eam maritus securus est, & violenter defloravit eam; ipsa verò cum evasisset, nihilominus intravit, certè reddenda est marito, quæ jure suo usus est; arg. sup. de *Elect. Cum Ecclesia Vulterrana*, in fin. Sed contra: quia perinde est, ac si non fuisset cognita, ut 32. q. 5. §. 1. & cap. seq.

Solutio: illud intelligas, quoad salvationem animæ; nec enim idèd, quia coacta fuit mulier primâ nocte, & invita cognita, non consummatum Matrimonium judicabo; quoniam negari non potest, quin una caro effecti sint, Sacramento Matrimonii præcedente, inf. eod. *Ad Apostolicam*, 32. q. 5. Si Paulus, & ex quo cognoscitur, præsumitur consentire, inf. Qui Matrim. accus. non pos. *Insuper*. Hæc ille.

698. *Resp. ad illam rationem. Sanchez.*

Sed facilis est responsio; putà, maritum tali casu non fuisse usum jure suo; quàmvis enim haberet dominium corporis, tamen per legem usus erat impeditus pro illo tempore, & idèd injustiæ reus est; quia, ut notat Sanchez sup. n. 6. (ubi tenet nostram Conclus.) non solum injustè petit, qui petit non debitum; sed etiam, qui prævenit tempus, Inf. de *Act.* §. 34. ibi: *Plus autem quatuor modis petitur, re, tempore, loco, & causa.... Tempore, veluti si quis ante diem, vel ante conditionem petierit. Quâ enim ratione, qui tardius solvit, quàm solvere deberet, minus solvere intelligitur, eadem ratione, qui præmaturo petit, plus petere videtur.* Jam autem in casu nostro præmaturo petitur copula; quia per

Inst. de Act. §. 34.

Matrimonium traditur statim corporis potestas, sub tacita tamen conditione, nisi aliter intrâ legitimum tempus Religionem eligat.

Supponit ergo nostra Conclusio, intervenisse violentiam injustam, ut patet ex illis verbis: *Injustè extorta*; non quod corpus esset res aliena, vel non sua; sed quia de dicto est, usus fuit præmaturo, scilicet pro illo tempore, quo nondum habebat jus utendi; adèdque non fuit usus jure suo, ut perperam ait Hostiensis. Igitur secunda probatio Adversariorum parvi vel nullius est momenti.

Uti & tertia; quia textus ille loquitur de irregularitate, quæ cum ex membri defectu & deformitate confertur, non volens tatem, sed factum respicit. Et quis potest ambigere, quin idem in defectu, & eadem deformitas, quocumque modo confertur, erutus? Hic autem non respicitur defectus corporis, aut deformitas, non enim ante Matrimonium fuit sponsa corrupta, equidem post Matrimonium possit vitare Religionem intrâ bimestre.

Igitur ad dependendum ex toto hoc privilegium, non tam factum, quàm ipsa voluntas attenditur, quæ voluntas hic defuit, ut supponitur. Quamquam & ipsum factum attendatur, sine quo nunquam erit Matrimonium consummatum, & cum quo factum per erit consummatum; & idèd dependit privilegium istud ex parte, quia videlicet non dissolvitur amplius istud Matrimonium, ut sup. diximus; tamen etiam attenditur voluntas, quæ est, vel debet esse, ut ex toto dependatur privilegium, sic ut nec sponsa possit intrare Religionem; & si intraverit, possit revocari, & teneatur egredi.

Nisi fortè per accidens, ratione dicitur proles, ex ea violenta & injusta copula, quæ abique matre commoda educari nequit: sed si possit, sicut sepius accidit. Unde ex hac parte non sequitur, vel major obligatio, non intrandi, vel egrediendi Religionem, quàm si proles facta non ex fornicatione. Et sic patet responsio ad 4. probationem Adversariorum.

Restat prima, quæ videtur esse matris efficax, & propter quam Pontius sup. cap. 10. n. 3. amplectitur illam opinionem, censens: *Mihi videtur, jam non posse transire ad Religionem in eo casu. Ratio, quæ ea movet, hæc est. Tum; quia Matrimonium jam consummatum est, & jura sine distinctione loquuntur. Quare ubi jus non distinguit, nec distinguendum est, nisi tempore sequatur.*

Tum etiam; quia cum in eo casu non dissolveretur vinculum, si femina ad Religionem transiret, grave nimis esset, vitare

B O N O C C O
Sacramentum
paris
D E X

innuptum deinceps manere, & sine conjugibus, nisi causam dedisset perpetui divortii, ferre non debet. In isto autem casu non dedit perpetuo divortio causam. Non ergo potest, eo invito, ad Religionem transire.

Tum præterea; quia grave nimis esset, virum obligare ad suscipiendum Religionis statum, cum nolit continere.

Adde denique rationem hanc: quia vel illa foemina transire potest ad Religionem in eo casu, ex vi privilegii, quod vel Ecclesia vel Christus concessit Religioni, ut liceat eligere meliorem vitam, quã dirimatur status Matr. & ex hoc capite jam non potest ad Religionem transire; quia illud privilegium tantum est concessum comparatione Matrimonii non consummati. In hoc autem casu, etiam ipse Tho. Sanchez fatetur, consummatum esse. Concessum etiam in eo privilegio est, ut dirimatur Matrimonium, quod tamen in hoc casu non dirimitur, cum revera consummatum sit.

Vel potest foemina ad Religionem transire, ex juris decisione, quã concedat transitum ad Religionem post consummationem. Et hoc non; quia in eo eventu nulla est causa ex his, quæ jure constitutæ sunt, ad transiendum ad Religionem, invito conjugē. Non est autem extendenda juris dispositio ab adulterio, & hæresi, ad istum casum. Quæ enim paritas rationis inveniri potest, licet Tho. Sanchez æquiparare voluerit? Quare contrariam sententiam à praxi omnino alienam existimo. Hucusque Pontius. Satis bene præ sua sententia, quæ indubiè probabilis est.

Interim Conclusionem nostram Sanchez sup. n. 6. existimat multò probabiliorē, propter sequentes rationes. Prima; quia sponsus gravem intulit injuriam, cum non haberet jus copulam extorquendi ante bimestre, concessum cap. Ex publico, de Convers. conjug. & illa non potest aliter jus suum recuperare, nisi per ingressum.

Secunda; quia dolus nemini debet patrocinari, nec viri culpa alterius bonum impedire debet, ne culpæ reus commodum inde reportet, c. Ad nostram, §. de Empt. & vendit. ibi: Quia igitur fraus & dolus cuiquam patrocinari non debent, cum multis similibus.

Tertia; quia propter adulterium, hæresim, & cetera, potest uxor virum deserere, & ingredi Religionem, manente Matrimonii vinculo; ergo & propter hanc violentiam; non enim minus est hæc contra jus Matrimonii; quàm illa.

Quarta; quia juris beneficium auferendum non est à foemina, quæ dissentit, cap. Indultum, 17. de Reg. juris in 6. Indultum à jure beneficium, non est alicui auferendum.

Quinta; quia sine culpa nemo debet jure

suo privari, cap. Discretionem, ad finem, de Eo qui cogno. consang. cum ergo foemina invitata, & absque sua culpa fuerit cognita, non debet jure, quod habebat ingrediendi Religionem, privari.

Hæ sunt rationes, propter quas Concl. nostra, si non probalior, meritò tamē probabilis censeri debeat; nec omnino à praxi aliena, quæ non solet favere nocenti, sed potius innocenti. Et idè nos dicimus, nocentem non posse intrare Religionem, secus innocentem.

Sed quo jure id concedimus innocenti? Hoc opus hoc labor est; nam omnes rationes Pontii, in id unum collimant, quòd non sit aliquod jus, sive positivum, sive naturale, quod concedat illum ingressum innocenti, absque dissolutione vinculi.

Undè qui admittunt dissolutionem vinculi, dicentes, ut sup. audivimus, per talem copulam non consummari Matrimonium; hi, inquam, nullatenus premuntur, argumentis Pontii: nam confestim respondent, innocentem posse transire ad Religionem ex vi privilegii, quod vel Ecclesia, vel Christus concessit Religioni, ut liceat eligere meliorem vitam; nec tantum innocentem, sed etiam nocentem, si aliã viã possit injuriam illatam refarcire.

Sed quia nos cum Sanchio diximus, per talem copulam revera Matrimonium consummari, vinculumque per ingressum partis innocentis non dissolvi; ac proinde, ut habet altera pars Conclus. nocentem non posse inire aliud Matrimonium; hinc majorem patimur difficultatem.

Et quidem Sanchez sup. n. 10. respondet, ea jura, quæ negant transitum post Matrimonium consummatum, intelligi quando Matrimonium absque injuria consummatum est; & licet (inquit) ea id non explicant; colligitur tamen ex aliis, quæ n. 6. retulimus, probantibus, nemini fraudem propriam patrocinaturam. Hæc ille.

Igitur innocens potest intrare Religionem, etiam nocente invito; tum ex vi privilegii, quod Ecclesia, vel Christus, concessit Religioni; tum ex jure naturali, quod dicitur, unumquemque posse tueri jus suum contra injustum invalorem, vim vi repellendo; & injustè ablatum, omni medio possibili posse recuperare, ne culpæ reus commodum reportet, & injustitia ei opituletur. Jam autem in casu proposito, alio modo non potest innocens tueri, aut recuperare jus suum, quod certò habebat, ante illaram violentiam, ex privilegio Ecclesiæ vel Christi, quàm intrando Religionem.

Et quoniam non est necessarium ad defensionem juris sui, ut Matrimonium dissolvatur, cum illa dissolutio non possit cedere, nisi in favorem nocentis, qui non est dignus

L 11111 illo

702. Quarta probatio.

703. Conclusio nostra est probabilior. Primario, Sanchez.

Secunda.

Cap. §. de Empt.

Tertia.

704. Quarta.

Quinta.

705.

Quo jure in casu proposito innocens possit intrare Religionem.

706.

Resp. Sanchez.

707.

Videtur quòd titulus iuxta defensionis.

Hic titulus cessat in nocente.

illo favore; hinc cessat illa dissolutio, cum reverà Matrimonium consummatum sit; imò & voluntariè consummatum ex parte nocentis; ut proinde huic non competat jus intrandi Religionem, innocente invitâ, juxta Sanchium sup. n. 8. quia in ipso cessat titulus justæ defensionis, propter quem ille ingressus conceditur à DD. innocenti.

708.

An injuria, qua hic intervenit sit grave peccatum.

Quòd autem grave sit, virum nocentem inuuptum deinceps manere & sine conjuge, nemo inficiari potest; sed quòd nimis grave sit, unde probatur? Quâvis enim non sit omninò æqualis malitiâ cum adulterio; equidè invenitur aliqua paritas, quæ in eo consistit, quòd sicut adulter frangit fidem, debitam suæ conjugi ex vi contractûs Matrimonii; ita etiam oppressor conjugis, fidem violat, debitam ex vi contractûs Matrimonii, qui ea conditione initus fuit, ut uterque retineret liberum usum sui corporis pro determinato aliquo tempore; quæ libertas injustè eripitur per violentam oppressionem in casu proposito. Sibi ergo violentus & injustus oppressor imputare debet, quòd deinceps teneatur manere sine conjuge, donec prius Matrimonium per mortem innocentis, quæ intravit Religionem, dissolvatur.

709.

Affirmat Sanchez propter diversas rationes.

Sed dicit aliquis: si sponsa oppressa injustè, adhuc potest intrare Religionem; ergo oppressor non peccavit, saltem lethaliter; ergo non videtur dignus tantâ poenâ.

Respondet Sanchez sup. n. 15. peccare lethaliter, i. quia aufert corporis integritatem, cum non habeat jus, donec bimestre transeat. Præterea; quia jus certum sponsæ transeundi ad Religionem, reddit valde dubium & litigiosum; & lite mora impediatur Professio, usque ad litis conclusionem, magnisque sumptibus opus erit litis eventus; fortè enim judex amplectetur probabilissimam sententiam, docentem, non posse ingredi. Præterea; quia fortè ex ea copula sequetur proles, ob quam sponsa impediatur ab ingressu.

Deinde; quia DD. omnes allegati n. 6. ad eò gravem hanc injuriam reputant, ut, non obstante Matrimonii consummatione, credant esse sufficientem, ut sponsa possit perpetuum facere divortium, profitendo Religionem, manente sponso ligato Matr. vinculo. Tandem; quia potest sponsum in foro externo puniri; pro culpa autem veniali iniquum esset plecti in foro externo. Hæc ille.

710.

Indissolubilitas Matr. tali casu non est poena.

Atque ut non peccasset lethaliter; equidem perdidit privilegium intrandi Religionem, cum dissolutione Matrimonii; quia voluntariè Matrimonium consummavit ex sua parte; adeò quæ sicuti ipso intrante, etiam de consensu innocentis, non dissolvitur Matrimonium; ita nec parte innocente intrante dissolvetur, cum vinculum Matrimonii claudicare nequeat. Undè quòd Matrimonium tali casu non possit dissolvi, non est propriè dicta poena, sed effectus consummationis, qui eam sequitur, etiam cum sit sine omni peccato, ut nimis clarum est.

Maneat ergo, non obstantibus rationibus Pontii, ex adverso adductis; sponsam à sponso posse eo invito, intrare Religionem, & solemniter profiteri; non; quin consummatum sit, sed quia per injuriam consummatum, quæ aliâ vià reparari non potest; & quia consummatum est, hinc vinculum Matrimonii permanet; idè quæ sponsa in sæculo permanens, nequit, ut supra dictum est, eâ vivente, aliud Matrimonium contrahere.

Atque eadem videtur esse ratio metus 711. gravi seu cadentis in virum constitutus, ut si tali metu sponsa oppressa à sponso, possit Religionem ingredi, quæ in Sanchez sup. n. 12. ratio, ad quam spectat, quæ intratur ingressus, quando copulæ error est, non est defectu voluntatis, sed ratione injuriæ illatæ, & injustitiæ, à sponso admittit, similis autem injustitiæ est, quando timore gravi copulam extorsit.

Et idè hanc sententiam putat Sanchez ibi; esse probabiliorè, quamvis oppositam, pro qua n. 11. citat plures Auctores, vocet satis probabilem; eò quòd præcisè vis omnimodâ libertate privet, sed metus graviss, cum quotat sufficientes libertas ad peccandum mortaliter; ergo etiam ad seipsum privandum privilegium intrandi Religionem post Matrimonium ratum.

Nobis magis placet sententia Sanchezii, & solutio argumenti Adversariorum, clarissè elucet ex jam dictis; pura, quia non defectu libertatis, sed propter injuriam licitæ et talis ingressus.

Quid ergo, inquis, si aliquis traderet suam suam tertio, sive consanguineo, extraneo, vi opprimendam, opprobriosa, opprobriosa, imple perdidit privilegium intrandi Religionem? Quòd ipsa non perdidit suum privilegium, liquidò constaret.

Sed & quòd ipse non perdidit, ut valeat, invitâ sponsâ, intrare Religionem, eaque solemniter profiteri, cum dissolutione prioris Matrimonii; id, inquam, ex hoc solo satis videtur probari; quòd Matrimonium nec ex una, nec ex altera parte consummatum; definit autem Traditum, ut ex antè dictis patet, Matrimonium ratum dissolvi per solemnem Religionis Professionem; quidquid sit de hoc, quòd liceat, vel non liceat Proficillo (sicut in casu proposito non licet, ratione illatæ injuriæ, quando aliâ ea injuria reparari non potest) ubi enim jus non distinguit, nec nos ab oblique evidenti ratione debemus distinguere.

B. O. S. C. Sacramentum Matrimonii

constitutionem illam: Placuit, 16. q. 6. Nec in illam: Si quis in tantam, 1. q. 4. Et quia res ista nunquam potest alienari a vero domino, & quia libera persona non possidetur, & ista non est necesse, ut expectet, quousque in eum transferatur possessio sponsæ.

Item intelligitur eam possidere, quam citò sponsalia (de præsentibus) intercesserunt: unde non verè dicitur raptor, cum sua possessione utatur, ff. de Injur. l. Injuratum §. Si quis, extra de Elect. Ecclesia vulterana. Ex qua Glossa patet multiplex disparitas inter sponsam, & alias res; ac proinde plenè satisfactum est dictæ instantiæ.

Cæterùm quærit Sanchez sup. num. 17. Utrum sponsa, per vim oppressa à sponso ante bimestre, possit semen expellere? Respondet autem: Si loquatur de foemina, quæ non à sponso vim passa est, certum reputo, nisi incontinenti semen expulerit, non posse postea; incontinenti autem valde probabile est mihi, posse. Ducor ea communi doctrina, quæ habet, licere privata auctoritate furem incontinenti, ubi furtum arripuit, donec in loco tuto constitutus sit, percutere, & eam reputari defensam: similiter ergo reputabitur defensa, cum incontinenti, ac statim ac semen receptum est, foemina vim passa expellit: secus quando jam semen habet possessionem, & est quasi in loco tuto constitutum; tunc enim non erit defensa, sed intrinsecè malum.

Et confirmatur; quia possit foemina illa, vim passa, quocumque tempore membrum virile extrahere, si possit, quamvis semen effundendum esset; non enim tenetur id pati: ergo incontinenti ac effusum est, potest similiter expellere; quia cum nondum semen habeat pacificam possessionem vasis, adhuc quasi in fieri, & in ipsa effusione reputatur esse. De sponsa autem de præsentibus, per vim cognita, id non affirmarem; quia injuria est multò levior, nec infamiam patitur, & damnum non est adeò grave. Nec de foemina per metum cognita; quia copula fuit voluntaria, & cum peccato admissa. Ita Sanchez.

Sed contra eum insurgit Pontius lib. 9. c. 10. n. 4. dicens: Multò minùs ferendum est in eo auctore, quod asserit in ejus disputationis fine; posse foeminam, quæ in eo casu vim patitur, incontinenti conari ad semen emittendum jam receptum; quia tunc inquit, semen non habet pacificam vasis possessionem. Si dum reluctatur foemina eveniret, ut semen effunderetur extrà vas, illam ego à peccato liberam judicarem. At semel effusum semen, atque receptum, cuius nullus alius usus est, nisi in ordine ad generationem, emittere, turpissimum est. Neque verò, quia foemina possit, dum

Llllll 2 vim

713. Obicitur.

Nec obstat cap. Discretionem, de Eo qui cogn. &c. solum enim probat, divortium celebrari non posse ob adulterium à viro permittum, quod non facit ad rem nostram; non enim dicimus, sponsum posse intrare Religionem, & dissolvere Matrimonium, propter commissum adulterium; imò, si aliquid esset, propter quod non posset, foret istud adulterium; sed ex privilegio Christi vel Ecclesiæ, quod concedit ingressum Religionis ante consummationem Matrimonii. Sive ergo eo fine, ut sponsa violenter opprimeretur, sponsum eam alteri dederit, sive ut voluntariam corrumperet, perinde est ad hanc doctrinam.

714. An peccet, qui post bimestre sponsam nolentem intrare Religionem vi opprimit. Sanchez.

Si autem à me quæritur; an sponsum peccet, vi vel timore gravi extorquens copulam à sponsa, quæ bimestri transacto non vult intrare Religionem? Respondeo cum Sanchez sup. n. 13. si, tentatis aliis mediis pacificis, nolit debitum reddere, ubi & quando ex iustitia debet reddere, nullatenus sponsum peccare; quia utitur jure suo, exigendo sibi debitum, nec potest sponsa iuste denegare, ut supponitur.

Sin autem, intentatis aliis mediis pacificis, violentià uteretur sponsum, peccaret ratione modi: ut si potens rem suam pacificè recuperare, vi extorqueret. Et de hoc peccato ratione modi, vel etiam de peccato ratione substantiæ, si inferatur violentia ante bimestre, intelligitur D. Tho. 2. 2. q. 154. a. 7. ad 4. ubi ait: Sponsus ex sua desponsatione habet aliquid jus in sua sponsa, quamvis peccet violentiam inferendo; excusatur tamen à crimine raptus: unde Gelasius Papa (36. q. 1. c. 2.) dicit: Lex illa prætoriorum Principum ibi raptum dicit esse commissum; ubi puella, de cuius nuptiis nihil actum fuerat, videbatur abducta.

715. Obicitur.

Quod si inthes (inquit Sanchez sup.) peccare vi recuperantem rem suam, cum iudicis officium implorare teneatur: Respondet Glossa d. cap. Lex illa, esse multò fortius jus in Matrimonio, cum enim vir habeat manum iniectionem in uxorem, ratione subiectionis, potest illam proprià auctoritate apprehendere.

Hæc sunt verba Glossæ: Sed quare non committo raptum in sponsa mea, ut committo in alia re mihi debita; ut si venditam mihi rem raptam sic, incido in constitutionem: Si quis in tantam, C. Unde vi, ut ff. de Acquir. possess. Si ex stipulatione. Et similiter furtum committo in propria re, ut ff. de Furtis: Eum qui, §. 1.

716. Quare non committitur raptus in propria sponsa.

Sed potest esse ratio; quia præsumitur, quod re sua nemo vitiosè utatur, ut ff. Pro socio, Meritò. Vel forte ratio est; quia Matrimonium nunquam dissolvitur, alii contractus sic. Unde nunquam potest aliquis in hoc casu incidere in

717.

An sponsa, per vim oppressa, possit semen expellere? Opinio Sanchez.

718.

Contra eum arguit Pontius.

vim patitur, virile membrum extrahere, ideo potest & semen jam receptum emittre. Nam aliud est impedimenta apponere, dum quasi in via est ad consummationem, violentus aggressor: aliud vero semen ejicere, cum jam ad finem perventum est, & consummatum Matrim. ut satis constat.

Et denique inquiri ab isto Auctore, quo sine honestari possit ea ejectio seminis. Nam ut ea honesta esse possit, necessarium esset, ut duo concurrerent præcepta, unum efficacius alio. Hic autem concurrunt præceptorum naturale non ejiciendi semen, cum consilio suscipiendi habitum religiosum; quomodo ergo potest illa effusio honesta reddi? Hactenus Basilius.

719. Ostenditur Pontium perperam intellexisse Sanchezum.

Nunquid audiendus? Herculè limis ac distortis oculis videtur Sanchezum legisse. Si quidem Sanchez non loquitur in casu à Pontio apprehenso, scilicet, quando sponsus vi opprimit sponfam suam; nam expressè docet, ut sup. audivimus, tunc id non esse licitum; sed in casu, quo femina à non sponso vim passa est, ut patet ex verbis sup. recitatis. Unde consilium suscipiendi habitum religiosum, nihil facit hic ad rem, aut certè valde parum; quoniam etsi retineret semen, adhuc posset per se loquendo intrare Religionem, ut manifestum est.

Resp. ad argumentum Pontii.

Igitur præceptum, quod hic concurrat, & honestam reddit illam ejectionem seminis, est jus naturale, quod unusquisque habet vim vi repellendi, & conservandi seu defendendi honorem suum, qui alioquin in casu proposito summè periclitatur; & licet idem periculum adsit, quando jam semen per aliquod tempus retentum fuit; equidem tunc non licet illud expellere, quia jam obtinuit pacificam quasi possessionem, à qua non debet deturbari; quia in pari causa melior est conditio possidentis, ut habet regula 65. de Reg. juris in 6.

720. Impugnatur sententia Sanchezii.

Interim respondere quis posset; semen, hoc ipso quod receptum est, jam esse in possessione pacifica, tali, qualis ei potest competere, cum

jam ex eo nata sit sequi generatio, quæ est solus finis illius & effectus; neque ipsum est injustus aggressor honoris aut fame, sed ille, qui vim intulit: unde contra ipsum licet se defendere, impediendo fertilisationem intrà vas, sed contra semen jam receptum.

Ex quo patet exemplum foris non concludere; quia tali casu percussio furcæ, qui est injustus aggressor bonorum meorum, non est in tali vià bona jam ablata possum recuperare; & sic merito talis percussio reputatur defensa bonorum meorum, quod non habet locum in nostro casu, ut patet.

Et ideo malo subscribere sententia Pontii; maximè, cum Sanchez nullam pro se Auctorem citet; signum, quod nullus ante ipsum eam opinionem docuerit, sicut quem viderit; alioquin indubité eam citasset, sicut communitè citat pro alia sententia, quos novit eas docere.

Sed nunquid (interrogat Pontius supra n. 6.) credendum est sponso juramento affirmantibus, se non copulasse, neque coevisse summam Matrimonium? Respondetur, inquit, sub ea distinctione. Si puella virgo est, & talis apparet conspectui Matrimonium, quàmvis valde incerto, creditur eorum juramento; si vero corrupta jam erat, adhuc distinguendum est; si non est in virginitate traducta, ex eo sumitur sufficiens indicium, ut credatur juramento. Quod si traducta est, non deserit juramento, arg. textus in cap. Super es, de eo qui cognovit, ubi ad solvendum Matrimonium parum confert confessio parium, aliis debita probationibus. Sic ille. Plura hic non occurrunt, & ideo pono calammum; in brevis tamen reassumendum, Si Dominus voluerit, Deus est enim, qui operatur in nobis & auxiliatur & perficere, pro bona voluntate. Sicut enim, an nostrà? Sed ut faciamur vestra sua dicamus, & nostrà. Sua perquam excitantem & adjuvantem; & eidem gratiè liberè assentiendo, & cooperando utique in finem.

F I N I S.

B O S C O
Sacramentum
paris